

**MOKYKLOS BENDRUOMENĖS VEIKSMŲ VYKDANT TABAKO, ALKOHOLIO IR
NARKOTINIŲ MEDŽIAGŲ VARTOJIMO PREVENCIJĄ IR ORGANIZUOJANT PA-
GALBĄ PSICHOAKTYVIASIAS MEDŽIAGAS VARTOJANČIAM MOKINIUI
ALGORITMAS**

1 ŽINGSNIS: priimti susitarimai mokyklos taryboje

Mokyklos taryboje:

- Priimtas nutarimas dėl mokyklos darbo tvarkos taisyklių.
- Priimtas nutarimas dėl mokinių elgesio taisyklių.
- Priimtas nutarimas supažindinti mokyklos bendruomenę, kad mokyklos teritorija yra nerūkymo zona tiek vaikams, tiek jų tėvams (globėjams, rūpintojams) ir mokyklos darbuotojams.
- Priimtas nutarimas dėl tėvų / globėjų atsakomybės (Bendra tėvų atsakomybė numatyta Lietuvos Respublikos Konstitucijos 38 straipsnyje: „Tėvų teisė ir pareiga – auklėti savo vaikus dorais žmonėmis ir ištikimais piliečiais, iki pilnametystės juos išlaikyti.“ Panašias nuostatas atkartoja ir Lietuvos Respublikos vaiko teisių apsaugos pagrindų įstatymo 21 straipsnis, teigiantis: „Tėvai ar kiti teisėti vaiko atstovai privalo sudaryti sąlygas vaikui augti, vystytis ir tobulėti, turi auklėti savo vaikus humaniškai, dorais žmonėmis.“ Tame pačiame įstatyme nustatyta ir tėvų atsakomybė už vaiko apsaugą nuo alkoholinių gėrimų, rūkymo ir narkotinių medžiagų vartojimą. Kai mokinys vartoja psichoaktyvias medžiagas (mokykloje, pamokų metu ne mokyklos teritorijoje, po pamokų ir kt.) informacija pateikiama mokyklos bendruomenei išlaikant duomenų apsaugą apie vaiką.
- Priimtas nutarimas dėl Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2012 m. rugpjūčio 28 d. įsakymo Nr. V-1268 „Rekomendacijos dėl poveikio priemonių taikymo netinkamai besielgiantiems mokiniams“ (dėl mokinių daiktų, rūbų, kuprinių patikrų) paviešinimo mokyklos bendruomenėje išlaikant duomenų apsaugą.
- Priimtas nutarimas dėl drausminimo priemonių taikymo, nusižengus priimtai mokyklos tvarkai (nepakantumo rūkymui ir psichoaktyvių medžiagų vartojimui deklaravimas – įspėjimas, papeikimas, šalinimas iš mokyklos).
- Priimtas nutarimas dėl psichoaktyvias medžiagas vartojančių mokinių (skaičiaus) identifikavimo mokykloje ir kokiais laiko tarpais tai bus atliekama.
- Priimtas nutarimas dėl rašytinio tėvų / globėjų informavimo apie jų vaikų / globotinių nusižengimą priimtai mokyklos tvarkai (ir įstatymui).
- Priimtas nutarimas riboti (su rašytiniais tėvų sutikimais) mokinių išėjimą pertraukų metu į miesto, miestelio erdves.
- Priimtas nutarimas psichoaktyvias medžiagas (alkoholį ir narkotikus) vartojančius mokinius siųsti į Ankstyvosios intervencijos mokymus Kelmės rajono savivaldybės visuomenės sveikatos biure.
- Priimtas nutarimas įspėjamaisiais ženklais informuoti mokyklos bendruomenę apie galiojančius draudimus mokyklos teritorijoje rūkyti, turėti ir vartoti psichoaktyvias medžiagas.
- Priimtas nutarimas dėl mokyklos bendruomenės supažindinimo (žodinio ir rašytinio) su pri-

imtais nutarimais.

- Nustatyti pašalinių asmenų patekimo į ugdymo įstaigą registravimo tvarką (pvz., pašalinių asmenų registravimo žurnale).

2 ŽINGSNIS: priimti susitarimai mokyklos mokytojų taryboje

Mokytojų taryboje:

- Priimti susitarimai dėl psichoaktyviasias medžiagas vartojančių mokinių (skaičiaus) identifikavimo mokykloje (anketavimas, asmeninis pastebėjimas, anoniminiai pranešimai, aplink mokyklą gyvenančių gyventojų informacija ir kt.).
- Priimti susitarimai dėl informacijos apie rūkantį ir psichoaktyviasias medžiagas vartojantį mokinį perdavimas mokyklos pagalbos vaikui specialistams (socialiniam pedagogui, psichologui, visuomenės sveikatos priežiūros specialistui).
- Priimtas susitarimas, vykdant psichoaktyviųjų medžiagų vartojimo prevenciją mokykloje, į prevencinę veiklą įtraukti ne tik mokinius, bet ir jų tėvus.
- Priimtas susitarimas supažindinti ugdymo įstaigos bendruomenę (darbuotojus, tėvus, mokinių su narkotinių medžiagų aptikimo aplinkoje tyrimo rezultatais).
- Priimtas susitarimas nuolat vykdyti klasių valandėlių metu psichoaktyviųjų medžiagų vartojimo ir rūkymo prevenciją. Atsakingi klasės vadovai, socialiniai pedagogai, visuomenės sveikatos priežiūros specialistai.

3 ŽINGSNIS: Mokyklos klasių mokinių tėvų susitarimai

Klasės mokinių tėvai:

- Kiekvienos klasės mokinių tėvai pasirašo sutikimus dėl mokinių asmeninių daiktų, rūbų, kuprinų patikros kilus įtarimui, jog nepilnametis turi tabako gaminių ar psichotropinių medžiagų.
- Kiekvienos klasės mokinių tėvai pasirašo trišalį susitarimą riboti mokinių išėjimą pertraukų metu į miesto, miestelio erdves.
- Tėvai pasirašo sutikimus dėl Ankstyvosios intervencijos taikymo (jeigu reikia).

4 ŽINGSNIS: priimti susitarimai mokyklos mokinių taryboje

Mokinių taryboje:

- Mokinių elgesio taisyklių svarstymas.
- Pasiūlymų teikimas mokyklos tarybai ir administracijai.
- Aplinkos „juodųjų taškų“ identifikavimas, prevencinių priemonių taikymas.
- Akcijų, renginių psichoaktyviųjų medžiagų vartojimo prevencijos temomis organizavimas.

5 ŽINGSNIS: informaciją apie rūkantį ar psichoaktyvias medžiagas vartojusį mokinį ugdymo įstaigoje ar jos teritorijoje gavusio mokyklos vadovo ar jo įgalioto atstovo veikla

- Pokalbiui pasikviečia mokinį (-ę).
- Pokalbiui pasikviečia mokinio tėvus / globėjus.
- Primena / supažindina su mokinio tvarkos taisyklėmis.
- Primena vaiko priėmimo į mokyklą sutarties punktus, kuriuose kalbama apie psichoaktyviųjų medžiagų vartojimo prevenciją.
- Supažindina tėvus su teisine / administracine atsakomybe.
- Aptaria pagalbos priemones.

Jei mokyklos darbuotojai įtaria, kad mokinyss mokyklos teritorijoje yra apsinuodijęs psichoaktyviosiomis medžiagomis ir jo sveikatai ar gyvybei gresia pavojus

Mokyklos darbuotojai:

- Nedelsdami informuoja apie tai mokyklos vadovą ar jo įgaliotą asmenį bei visuomenės sveikatos specialistą, vykdantį sveikatos priežiūrą mokykloje, jo darbo metu.
- Nedelsdami mokiniui teikia pirmąją pagalbą, vadovaudamiesi mokyklos pirmosios pagalbos organizavimo tvarka.
- Nedelsdami organizuoja mokinio pristatymą į asmens sveikatos priežiūros įstaigą, kai reikia skubios medicinos pagalbos – kviečia greitąją medicinos pagalbą.

Mokyklos vadovas ar jo įgaliotas atstovas:

- Telefonu skubiai apie tai informuoja mokinio atstovus pagal įstatymą.
- Mokinį vežant į asmens sveikatos priežiūros įstaigą, jį lydi mokyklos administracijos atstovas ar jų paskirtas asmuo ir lieka su vaiku, kol atvyks mokinio atstovai pagal įstatymą arba jų įgaliotas asmuo (prižiūrintis asmuo).
- Nedelsdamas informuoja apie mokinio apsinuodijimą psichiką veikiančiomis medžiagomis teritorinės policijos įstaigą, Vaiko teisių apsaugos skyrių Kelmės r.
- Organizuoja tolesnę pagalbą mokiniui ir jo atstovams bei visai mokyklos bendruomenei.

MOKYKLA turi pakankamai resursų:

- Turi pasitvirtinusi Vaiko gerovės komisija (toliau - VGK) priemonių planą, taikytiną rūkančiam ar psichoaktyvias medžiagas vartojančiam mokiniui.
- VGK svarsto mokinio elgesį dėl rūkymo ar psichotropinių medžiagų vartojimo: aptaria pagalbos priemones mokiniui koreguojant netinkamą elgesį, pagalbos priemones tėvams (globėjams, rūpintojams).
- Pagalbos priemonių veiksmingumas aptariamas VGK su mokiniu, tėvais, klasės vadovu.
- Įtarus, kad mokinyss (-iai) turi tabako ar psichotropinių medžiagų (įstatyminiams atstovams sutikus), bet kuriuo ugdymo proceso metu vykdoma jo (jų) daiktų, rūbų, kuprinių patikra.
- VGK siunčia mokinį, tėvus (globėjus, rūpintojus) į atitinkamas pagalbos institucijas.
- Mokiniui, vartojusiam psichotropines medžiagas, atsisakius dalyvauti Ankstyvosios intervencijos programoje ar įstatyminiams atstovams nesutikus, kad jų vaikas dalyvautų šioje programoje, organizuojamas VGK posėdis, kuriame priimamas sprendimas kreiptis į tarpinstitucinio bendradarbiavimo koordinatorių dėl minimalios priežiūros priemonių (toliau - MPP) skyrimo.

- Jei tėvai (globėjai, rūpintojai) vengia dalyvauti mokinio VGK posėdžiuose, informuojamas tarpinstitucinio bendradarbiavimo koordinatorių. Tarpinstitucinio bendradarbiavimo koordinatoriui nepavykus išspręsti susidariusios situacijos, informuojamas Šiaulių apskrities vaiko teisių apsaugos skyrius Kelmės r.

6 ŽINGSNIS: turimų rezervų nepakanka, taikytos priemonės nepasiteisino, kreipiamasi pagalbos į institucijas, vykdančias psichoaktyviųjų medžiagų vartojimo prevenciją ir ankstyvąją intervenciją

- Mokykla užtikrina tinkamą pagalbą teikti aplinką.
- Mokyklos atstovai dalyvauja rengiant mokiniui pagalbos priemonių planą ir jį įgyvendinant. Vykdo teisėtus teisėsaugos ir pagalbos institucijų atstovų reikalavimus.

Teisėsaugos institucija

- Teikia pagalbą mokyklos bendruomenei.
- Bendradarbiauja su mokyklos administracija ir VGK.
- Teikia rekomendacijas mokyklai bei tėvams.
- Skiria administracinę baudą tėvams (įvykiui pasikartojus).
- Aiškinasi, iš kur mokinyš gavo psichotropinių medžiagų.

Įstaiga, vykdanči ankstyvąją intervenciją

- Bendradarbiauja su mokyklos administracija ir VGK.
- Organizuoja ankstyvosios intervencijos grupę psichoaktyvias medžiagas vartojantiems mokiniams.
- Organizuoja mokyklos mokiniams paskaitas, diskusijas, forumus, susijusius su psichoaktyviųjų medžiagų vartojimo prevencija.
- Vykdo tarpininkavimą: teikia rekomendacijas dėl tam tikro specialisto atvykimo į mokyklą.
- Organizuoja paskaitas rūkančių mokinių tėvams.
- Organizuoja paskaitas-seminarus mokytojams.

Kelmės rajono savivaldybės administracijos Vaiko gerovės komisija

- Organizuoja posėdį, kurio metu svarstomas prašymas dėl vaiko minimalios priežiūros ar koordinuotai teikiamų paslaugų skyrimo vaikui ir jo įstatyminiams atstovams.
- Teikia siūlymus savivaldybės merui dėl vaiko minimalios ar vidutinės priežiūros priemonių skyrimo, pratęsimo, pakeitimo ar panaikinimo ir koordinuotai teikiamų paslaugų ir kitos pagalbos įstatyminiams atstovams skyrimo.
- Koordinuoja mokyklų vaiko gerovės komisijų veiklą, vaiko gerovės srityje dirbančių institu-

cijų ir nevyriausybinių organizacijų tarpusavio bendradarbiavimą.

MPP ir KTP koordinuojanti institucija

- Paskiria atvejo vadybininką.
- Atvejo vadybininkas ne vėliau kaip per 5 darbo dienas nuo jo paskyrimo atvejo vadybininku dienos susitinka su vaiku, jo atstovais pagal įstatymą, kai paskirti keli vaiko minimalios priežiūros priemonės vykdančios asmenys – su vaiko minimalios priežiūros priemonės vykdančiais asmenimis ir kartu aptaria pagalbos vaikui ir jo atstovams pagal įstatymą galimybes bei kartu parengia individualų vaiko minimalios priežiūros vykdymo planą.
- Atvejo vadybininkas koordinuoja, stebi ir kontroliuoja individualaus vaiko minimalios priežiūros vykdymo plano įgyvendinimo eigą, vertina jame numatytų priemonių veiksmingumą, derina jį įgyvendinant dalyvaujančių asmenų tarpusavio veiksmus, aptaria vykdymo rezultatus su vaiku, vaiko atstovais pagal įstatymą ir atsakingais asmenimis, juos konsultuoja, teikia jiems rekomendacijas, inicijuoja pasitarimus dėl vykdomų priemonių veiksmingumo didinimo.
- Atvejo vadybininkas informuoja tarpinstitucinio bendradarbiavimo koordinatorių, kai vaikui paskirtų minimalios priežiūros priemonių vykdymas yra neveiksmingas, atsiskaito tarpinstitucinio bendradarbiavimo koordinatoriui už individualaus vaiko minimalios priežiūros vykdymo plano įgyvendinimą, jo vykdymo eigą ir rezultatus, teikia siūlymus tarpinstitucinio bendradarbiavimo koordinatoriui dėl vaiko minimalios priežiūros priemonių pratęsimo, pakeitimo ar panaikinimo, vaiko minimalios priežiūros priemonių tobulinimo.
- Vaikas ir jo atstovai pagal įstatymą pasirašytinai supažindinami su paskirtų vaiko minimalios priežiūros priemonių vykdymo tvarka, šių priemonių nevykdymo ar netinkamo vykdymo pasekmėmis, individualiu vaiko minimalios priežiūros vykdymo planu, jų teisėmis ir pareigomis vaiko minimalios priežiūros priemonių vykdymo metu.

Tarpinstitucinio bendradarbiavimo koordinatorius

- Bendradarbiauja su mokyklos V GK ir kitomis institucijomis, teikiančiomis pagalbą vaikui ir jo įstatyminiams atstovams;
- Organizuoja tarpinstitucinius pasitarimus tarpžinybiniais barjerams mažinti.

	Šiaulių apskrities vaiko teisių apsaugos skyrius Kelmės rajone Gavęs pranešimą apie galimą vaiko teisių pažeidimą, teisės aktų nustatyta tvarka ir terminais reaguoja į pranešimą, atlieka vaiko situacijos vertinimą, priima sprendimą dėl vaiko apsaugos poreikio arba būtinybės vertinti pagalbos vaikui ir (ar) šeimai poreikį inicijuojant atvejo vadybą.
--	--

7 ŽINGSNIS: rūkymo, psichotropinių medžiagų vartojimo prevencijos priemonių įvertinimas, klaidų ir nesklandumų aptarimas. Priemonių plano tobulinimas

